

DOMOVINA

Izhaja dvakrat na teden, in sicer vsak torek in petek. — Dopisi naj se izvolijo pošiljati uredništvu, in sicer frankirano. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje 1 krono temeljne pristojbine ter od vsake petit-vrste po 20 vin. za vsakokrat; za večje inserate in za mnogokratno inseriranje primerni popust. — Naročnina za celo leto 8 kron, za pol leta 4 krone, za četrt leta 2 kroni, katera naj se pošilja: Upravištvu „Domovine“ v Celju.

Z Rusijo ali z Nemčijo?

Avstrijski Nemci ne morejo še vedno preboleti, da ni avstrijski vladar v nikakšni odvisnosti od Nemčije, da ne nosi več naslova „nemško-rimski“ vladar. Koliko so si prizadevali leta 1848, da spravijo avstrijsko državno zborovanje v Frankobrod; pritiskali bi bili s tem avstrijski upravi pečat pruskega nemštva, kateremu bi bili seveda sledili drugi pogubni pojavi, pogubni za avstrijsko dinastiško samostojnost, pogubni pa še posebno za avstrijske Slované.

Sedanja dunajska vlada je pač videla prvo nevarnost ter jo skušala preprečiti, toda pruska agitacija je bila že tako razširjena, da je bila vlada prestaba. Dovoliti je morala volitve v Frankobrod. In kdo je rešil v kritičnem času Avstrijo? Edino Slovani! Njihov odpor zoper prusko podrejenost je bil tolik, da so pozabljali v patrijotični navdušenosti za državo svoje lastne koristi. Vodja rešilne akcije je bil slavni češki politik dr. František Palacky, ki je odgovarjal na vabilo v Frankobrod: Ne v Nemčiji in ne v Rusiji ni iskati Avstriji rešitve, ko bi avstrijske države ne bilo, morali bi jo ustanoviti, toda ta država mora biti samostojna. Palackyjev drug dr. Rieger pa je zaklical: „Avstrija bode obstala samo dotlej, dokler jo hočemo Slovani; a mi hočemo, da obstoji.“

Dunajska vlada, koliko je je bilo še avstrijski ideji zveste, je pritrdila temu. Kako hitro pa je zopet pozabila na slovansko uslugo! Danes misli večina nemških politikov, kakor leta 1848, da je Avstriji iskati rešitve in ojačenja le v tesnejši pridružitvi Nemčiji, da Avstrija mora ostati nemška, na Slované naj se ne zanaša.

Vsaj zadnji program se izvaja v Avstriji dosledno s pomočjo vlade same. Slovani pa gotovo ne bomo drugi posegali za nevhvaležno vlado v žrjavico, opekli smo se že prvič.

Program za nemški značaj Avstrije se izvaja ne le v nemških, temveč tudi v slovanskih provincijah z nemškimi uradi in šolami. Največje težišče pa se je vrglo na armado.

Avstrijska armada je seveda vsled večine slovanskega prebivalstva slovanska. Toda kako krčevito se dela na to, da ima armada na zunan in znotraj čisto nemško lice. Govori se, da to mora biti zaradi celokupnosti v poveljevanju. Ta je bos! Nagibi za to so popolnoma drugi. Pruske „pikihavbe“ pri avstrijskih orožnikih, vpeljani pruski „paradešrit“ pri stalni armadi, vse to pač ne kaže samo potrebe po ednotnem armadnem jeziku. Najmanj pa opravičuje omenjeno trditve prevelika strogost proti onim slovanskim rezervistom, ki so se oglašali pri kontrolnih shodih v svojem materinem jeziku.

Bolj verjetno je, da se drže organizatorji avstrijske armade še vedno sovražnega izreka Schmerlinga: „Avstrijski vojak je samo nemški vojak.“

Nam Slovanom očitajo radi Nemci pobratimstvo z Rusi ter nas obdolžujejo, da bi slovanski vojaki ne bili dovolj zanesljivi v vsakojaki vojni z Rusijo. To nemško natolcevanje je prozorno dovolj. Ako bi avstrijski vojak slovanske narodnosti res ne bil dovolj zanesljiv, kako pa hočejo doseči zanesljivost armade zoper Nemčijo, v katere duhu se vežba in organizuje ne le nemško nego tudi slovansko vojaštvo Avstrije? In da nam preti od Nemčije poprej vojna nego Rusije, to spozna iz pruske pohlepnosti po razširjanju zemlja tudi vsak nepolitik.

S podobnim kvasenjem hočejo nemški radikali in somišljeniki Nemčije le odvajati pozornost od svojega nepatrijotičnega početja. Iz zgolj tega namena se povdaja ne le v nemških listih, temveč tudi vsako leto v delegacijah potreba zveze z Nemčijo.

Da pa zveza z Nemčijo ni tolikega rešilnega pomena za Avstrijo, nasprotno pač ona z Rusijo, s katero ni imela Avstrija še nikoli resne vojne, to nam pripozna nadvojvoda Fran Salvator, ki je sam visok član armade, in kateri kot član avstrijske vladarske hiše gotovo želi Avstriji bolje, nego razni nemški politiki.

A ta nadvojvoda piše: „Medsebojno zbližanje Avstrije z Rusijo, naj bi se utrnilo v trajno zvezo, ker le v taki zvezi vidimo poročstvo srečne bodočnosti naše monarhije. Vkljub vsemu rotnju in zagotavljanju prijateljstva nam mora biti jasno, da so težnje sosedne prusko-nemške države po razširjanju skrajno nevarne celokupnosti naše monarhije. Vojna od te strani mora priti, ker našim sosedom se zbuja želje po lepih podonavskih deželah in ker nemška meja potrebuje, da se razširi tudi proti vzhodu.“

Te besede je napisal nadvojvoda Fran Salvator, gotovo mož izven političnega vrvenja. In kdo bode reševal Avstrijo, ko pride do kritične odločitve? Gotovo ne nemški armadni jezik, niti pruske „pikihavbe“, nego — Slovani.

Draginja v minulem letu.

Leto 1899, za katerim so se ravno zaprle dveri, ostane nam ne samo v političnem oziru kot „drago“ leto v spominu, temuč tudi v gospodarskem. Primerjaje cene živilom, stanarini, svečavi, kurjavi in obleki lanskega (1898) leta z

LISTEK.

Prešeren v krasotni izdaji.

(Poroča dr. Josip Tominšek.)

Delajo se resne priprave za Prešernov spomenik, eden pa je že izgotovljen. Pred menoj leži izvod „Krasotne izdaje poezij doktorja Franca Prešerna. Uredil skript. L. Pintar“. — Pričakovati smo izdajo, o kateri se piše že nekaj let, ki se je že večkrat obljubovala, o kateri si je vsak, ki ljubi Prešerna — in kdo ga ne ljubi? — v duhu vstvaril posebno obliko; pričakovali smo jo in dobili smo jo kakor nalašč za božično darilo! Praznikom se je uprav zaradi tega v mojih očeh vtisnil poseben, vesel znak.

I. Ali se strinja idealna podoba, ki smo si jo ustvarili o izdaji že prej, s knjigo pred nami ležečo? — Poglejmo si jo! — Obliko velikih slovarjev ima, kakor smo jo navajeni videti pri neštevilnih krasotnih izdajah nemških Schillerjev, Goethejev, Scheffeljev itd. Na sprednjih platnicah obstanemo pri alegorični sliki, doprsnem idealiziranem kipu Prešernovem, ki ga objemlje s tančico odeto žensko bitje nekako mučeniškega izraza. Na prvi pogled mi slika ni ugajala, pri nadaljnjem opazovanju sem se sprijaznil z njo bolj in bolj. Ali ne ostajamo predolgo tu; slik

je še več! Pod naslovom „Pesmi“ je naravna slika pesnika v okvirju trate, na kateri leži pastir, piskaje na piščalko; poleg njega sedi pastarica — zastopnika sta lirske poezije. Znamenitejšje ilustracije so nadalje pri naslednjih številkah: „Pod oknom“, „Mornar“, „Nezakonska mati“, „Turjaška Rozamunda“, „Ribič“, „V spomin Matija Čopa“, „Gazele“, „Krst pri Savici“, „Nuna in Kanarček“. Vrh tega je še več manjših, množica značilnih vinjet in drugih okraskov. Vse ilustracije so „moderno“ navdahnjene, kar jim pa ni v škodo.

Brezdvomno najlepša je ilustracija k „Nezakonski materi“ na str. 35. Slika je vredna pesmi, ki slovi — odkar jo je Stritar proslavil — izmed vseh drugih. — Mlada mati, mlada sirota je ravnokar vzela malega črvička iz zibel na knilo; gleda vanj in se zamisli — kaj misli? Gotovo to, kar pravi pesnik. Ozri se na smehljajoč obraz otročička, pa na obraz te mlade sirote in pokliči si v spomin besedilo pesmi: kamen si, ako ne čutiš, da ti nekaj stiska srce! Vglobi se v te govoreče poteze, ki jih ne pozabim nikdar! — Ako bi slikar Ad. pl. Karpellus popačil vse druge slike, zaradi te bi mu dal odvezo. — Prav dobro je pogodil tudi nuno v znani pesmi.

„Le celico najno zapriva,
Prostóati svetá ne želiva“ —

te besede se ji kar bero z jasnega obraza. —

Tudi „Mornar“ in „Ribič“ sta značilna. — neka tere slike so manj srečne, sploh pa bi jih želeli še nekaj več!

Papir je najfinejši, tisk lep, nekam lapidaren. S kratka, knjiga je razkošno opremljena.

Vse kar se tiče zunanje oblike, kar torej pride na rovaš založnikov (Kleinmayer in Bamberg), zasluži hvalo. Dobili smo knjigo, ki se da po svoji zunanosti primerjati z vsako slično tujo, v našem knjigotrštvu pa je — iz jasnih vzrokov — menda sploh brez primere.

II. Kaj pa z vsebino? Kako je urednik rešil svojo nalogo? Sam pripozna v predgovoru, da ne tako kakor založnika, pripozna sam: „Odlična je... ta izdaja bolj po podobah in vinjetah... nego po popolnosti svoji.“ (str. II.) Prvi nedostatek — nepopolnost — nas žalosti tem bolj ker bi se relativna popolnost po obsegu* izmed vseh zahtev, ki se stavijo do urednika, dala še najprej doseči. — Sicer kaže knjiga v tem oziru dober napredek, ker obsega, če sem prav štel, deset izdelkov več, kakor dosedanje izdaje: eno pesem („Vso srečo ti želim“ str. 199) in nadpisov, (str. 110, 225¹, 226¹, 228, 229, 231).

Za te dostavke smo izdajatelju prav hvaležni. — Nikakor pa mi ni všeč, da je tolmač kar s limine odklonil, tem manj, če vpoštevam

* To ima pač g. urednik v mislih.

letošnjimi (1899.), uvidimo na prvi mah, da so iste znatno poskočile.

Vzroke tega za zavžitnike silno občutnega zvišanja razumeti je najlažje iz trgovsko zgodovinskega razvoja današnjega položaja ter iz socialnega gibanja med proizvajalci in odjemalci.

Približno od l. 1850 opazovati je malone v vseh gospodarskih strokah, kako se cene blagu in mezdi delavcev polagoma, toda stanovito povišujejo. Ta pojav je v delni zvezi z odkritjem zlatih rudnikov v Avstraliji in Kaliforniji, a poglavitni vzrok tiči v novodobnih prometnih občilih in proizvodstvenih sredstvih, katera so se v zadnjih desetletjih čudovito razširila. Noto do l. 1873 traja imenovano naraščanje, to leto je doseglo svoj višek. Od takrat padajo cene tega ali onega blaga, dokler ne začno 1888 zopet naraščati, katero spremembo je pripisovati uporabi električne moči v gospodarske namene.

Cene so se zvišale v prvi vrsti surovinam in to je zopet vplivalo na cene izdelkov. Ne smemo pa misliti, da so poskočile cene domačim, tuzemskim, ali morda takim inozemskim surovinam, katere obrodavajo pod našim obnebjem, marveč višje cene se tičejo onih surovin, katerih ali sami ne proizvajamo v zadostni mudi, ali pa glede na katere smo povsem navezani na prekmorske dežele.

Sporedno z višjimi cenami surovin korakajo mezde delavcev, ki vsled druginje naravno ne morejo več pokrivati vsakdanje neobhodne izdatke z dosedanjimi nizkimi plačami.

Ako n. pr. premostrimo vsakdanje izdatke in njih približno razdelbo, tedaj smemo računati, da odpade na živež 50% do 55%, na kurjavo in svečavo 5%, na obleko 16% do 18% in na stanarino 12%. Razmerje seveda ni povsod enakako, toda povprečno velja navedena bilanca.

Ozirajoč se na letošnje (1899) cene živil, mora se priznati, da so splošno manj poskočile kakor lansko leto. Kruh in meso imata kot lani ednako ceno, dasi je bilo pričakovati, da se vsled nižjih žitnih cen kruhu ali cena zniža ali pa velikost poveča. Pšenica, ki je veljala 31. gruda 1898. 10 gld. do 10 gld. 20 kr. m. st., je letos ob istem času okrogla 2 gld. cenejša. Rž je pridržala malone svojo lansko ceno. Nekatere vrste moke so skoraj za tretjino cenejša. Živila in meso ohranila sta si, kakor že rečeno, tudi lansko ceno. Le sladkor in kava sta se podražila in sicer prvi za celih 6 kr. od kilograma. Kar se tiče kave, ki je kakor sladkor postala jako važno živilo, bila bi se njej cena tudi lahko znižala. Toda manjši trgovci, ki jo dobivajo iz Hamburga, kjer je cena primeroma jako nizka, imajo z dobavo toliko stroškov, da pri obstoječih razmerah nikakor niso mogli ceno znižati.

Premog, katerega rabimo za kurjavo v hišah, se je podražil od lanskega leta za 5 do 10 kr. pri 100 klg. A temu se ni čuditi, saj je

letos zima nepričakovano hitro in ostro nastopila.

Petrolej je danes pri 100 klg. za 1 gld. 20 kr. dražji, nego je bil lani. Seveda, če je poskočila cena petroleja, nočejo zaostati svečarji, ki pretirajo s 5% do 8% višjo ceno od sedanje. In kjer sta dva, pridruži se rad še tretji in to so milarji, ki tudi nameravajo milo podražiti.

Ozrimo se še na obleko. Tudi ta nam utegne dražja postati. Temu je deloma kriva volna, katero smo dosedaj dobivali iz Avstralije, ki pa zaradi bolezni ovac v bodoče ne bode mogla evropskim potrebščinam zadostovati; deloma je kriva svila in platno, katerima vidno narašča tržna cena. Ne samo obleka v ožjem pomenu, tudi obuvale postane dražje, da pa bode človek še dražji, šteti bo moral še za pokrivala nekaj več kot dosedaj.

Čuden svet, poreklo kmet, delavec in obrtnik. Kdo ima dobiček? Kmet ne, delavec ne, obrtnik pa tudi ne. Kdo pa ga ima tedaj, kdo se bogati ob naših žuljih? Nihče drugi, nego inozemstvo, posebno Amerikanci, Avstralci in drugi prekmorski narodi, ki uživajo na našo škodo prevelike predprave in ki proizvajajo blago, katerega pri nas sploh ni ali ne v zadostni količini dobivati in katero se je pri nas že tako udomačilo, da ga skoro ne moremo več pogrešati. Ipak menimo, da je z ozirom na nazadujoče domače narodno gospodarstvo, kateremu že preti polom, skrajni čas, da se za nas pogubno tekmovalstvo inozemskih proizvajalcev z našimi, če ne popolnoma zatre, pa vsaj omeji, da se vsakdanje potrebščine pokrivajo kolikor največ mogoče z domačimi proizvodi in da se vsaj v bodočnosti deloma popravi, kar se je za nemarjalo dosedaj v korist in blagor davkoplačevalcev.

Celjske in štajarske novice.

(Politično društvo „Naprej“ v Celju) je imelo dne 6. t. m. pri zelo pičli udeležbi svoj letni občni zbor. Po običajnem sporedu se izvoli novi odbor in sicer: dr. Juro Hrašovec, predsednik; dr. Jos. Karlovšek, podpredsednik; Ante Beg, tajnik; Mat. Sinkovič, blagajnik; dr. Iv. Dečko, dr. Lj. Gulin, dr. Ravnihar in Iv. Rebek, pa odborniki. Kakor celo leto, tako tudi za občni zbor ni bilo tistega zanimanja, kakor ga zasluži tako važno društvo. Vendar pa stavimo v novi odbor nado, da bo brezbriznost s svojim požrtvovalnim delom razgnal.

(Duhovniške premembe.) Župnija v Bučah je dobil č. g. Ivan Stanjko, župnik v Tinjah pri Slov. Bistrici, ono v Dobjem pri Planini pa ondotni provizor č. g. Jernej Vurkelc. Č. g. Janez Horjak, župnik v Dobjem je šel v začasni pokoj.

(Osebnosti.) Sodni pristav v Ptuj g. dr. Adolf Boschek, je imenovan namestnikom državnega pravdnika v Ljubnem na Gornjem

Štajarskem. Imenovani je zmožen slovenščine ter sploh sodnik, kakršne med nami treba, zato pa — na Nemško z njim! Okrajni sodnik v Šmarju g. Juri Kristoff, je imenovan deželni sodnim svetnikom ter ostane na svojem dosedanjem mestu; okr. sodnik v Slov. Gradcu pl. Sokoll je imenovan dežel. sod. svetnikom in ostane v Slov. Gradcu.

(Žalec.) Okrožnim živinozdravnikom v Žalcu, imenoval je deželni odbor g. J. Fischerja.

(Pevsko društvo Sv. Jurij ob Taboru) ima v nedelju dne 14. januarja t. l. po večer- nica v šoli svoj redni občni zbor. Spored: 1. Poročilo tajnikovo. 2. Poročilo blagajnikovo. 3. Volitev dveh pregledovalcev računov. 4. Sprejemanje novih udov. 5. Volitev novega odbora. 6. Predlogi in razne društvene zadeve. K obilni udeležbi in pristopu vabi vljudno odbor.

(Iz Šoštanj.) Kakor je razvidno med oglaš- sprejme gospod dr. Fran Mayer, odvetnik v Šoštanju spretnega pisarja. Znano je, da na deželi potrebujemo delavnih moči, katere sodelujejo pri narodnih društvi. Tukaj v Šoštanju potrebujemo vrlega pevca, če mogoče prvi tenorist in tamburaša, in upamo, da bode gosp. dr. Mayer pri sprejemu pisarja to upošteval in opozarjamo mlade nadarjene pisarje na to službo.

(Iz gornjegrajskega okraja.) Mnogo za- služni gospod Josip Pirš, posestnik v Mozirju, je vsled svoje starosti in mučne bolezni odločil tajništvo okrajnega zastopa gornjegrajskega z dnem 31. decembrom l. l. in je bil njegovim naslednikom imenovan v tem tajništvu gosp. Franc Podbrežnik, občinski tajnik v Bočni.

(Gornja Savinska dolina.) Raznoterosti: Letos je v solčavskih gorah huda zima. Snega je mnogo padlo. Pri meji lučke in solčavske občine so se vdrla velikanski plazovi, da je promet z vožnjo gotovo za nekaj tednov, ako ne mesecev vstavljen. Našim poslancem se pa najbrž zdi dobra cesta, ker za njo razen Žič- karja nihče nič ne reče, in si je ne ogleda. Tudi gornjegrajskemu okrajnemu zastopu se ni zdelo vredno koga iz solčavske ali lučke občine voliti. Pa zakaj? Saj bodo Zadrebani zdaj dobili državno cesto in bodo lahko pobrali kamenje raz njo, da ga ne bo treba Šmarčanom lučati na mirne popotnike! Resnično pa žalostno! O kje si nek- danja močatost in odločnost Savinjanov?

(V St. Jurju na juž. žel.) ni izpolnil do- sedaj novi občinski zastop tistih nad, ki so se stavile v začetku vanj. Prvo netačnost je za- krivil sploh s tem, da je izbacil zaslužnega župana. Sedaj pa baje hoče pomnožiti občinske premoženje s tem, da se zmanjša občinskim uboščem podpora, da dovolijo nove koncesije za žganjetoč itd. Upajmo vendar, da zavedni slo- venski možje, katerim je blagor občine na arcu, ne storijo takih korakov.

njegove razloge. Skoraj nas sili smeh, ko čitamo o „zoni“, katero so vzbujale v g. uredniku „to- liko različne zahteve“ ter nedostatek gradiva in podrobnih razprav. — Verjamem, ko bi bilo že dognano in pripravljeno, bi se dalo vse vršiti brez „zone“. — Če to vzbuja v nas le smehljaj, vzbudi se v nas strmenje, kako se je iz tega „rodil“ sklep, da komentar ali tolmač ostani na strani, naj ga napiše, kdor je z gra- divom bolje založen!

Tak nazor je naravnost pogubonosen, ker bi ne dopustil sploh nikakega dela; kajti kdo ve, ali bo to, česar se loti, popolno, ali ni kdo bolj sposoben. ... Ne! vsak poskuša, kar moreš, posebno, ako si nalogo že prevzel; oglašili se bodo že še drugi, ki še kaj vedo. Tako se na- preduje. — (Glede pomanjkanja gradiva pripom- nim še nekaj pozneje).

Nesrečno se mi zdi vse, kar je povedano v „kritični“ izdaji. „Kritična izdaja, se prav- lepo glasi, in nepotrebna menda tudi ni, a za njo je treba priprav. Zdaj pa je žalibog vse raz- treseno.“ Kak namen ima ta ironični „nepo- trebna menda tudi ni?“ Nadalje: kaj ima tokaj opraviti „kritična“ izdaja? Mari sestoji, kritična izdaja iz tega, da se ji pridene „komentar ali tolmač“, katerega napiše, „kdor je z gradivom bolj založen.“ Saj s tem, da je g. urednik la- tinsko besedo „komentar“, ki ima res dvojen

pomen, pojasnil s „tolmačem“, je izrazil, da ima v mislih le eksegetičen komentar, katerega je res — ne „menda“ — potreba.

Toda na drugem mestu meni, da bi ne ugajal „tolmač“, ki je po sodbi nekaterih učena navlaka in nepotrebno „slovničarenje“. Taka sodba velja le o pravem kritičnem komentarju, katerega pa zopet izključuje ondotna izjava, da bodo „ilustracije“ ... občinstvu mnogo bolj uga- jale nego bi ugajal tolmač; to zadnje nasprot- stvo ima namreč smisel le tedaj, če je komentar stvaren (eksegetičen): le s takim se dajo ilustra- cije staviti v razmerje. Kritičen je res kolikor toliko „slovničarenje“, ker se peča s tekstom, ki mu skuša dognati pravo (prvotno) obliko. Izdaje s takim komentarjem občinstvo narav- nost ne potrebuje: vse kaj drugega pa je ono, kar včasih nekoliko nadomeščajo ilustracije: to je stvaren komentar, po naše „tolmači“. On po- daje stvarno razlogo, vzrok in čas razstanka, namen, zgodovinske okoliščine katerega proiz- voda, raz- jašnjuje posamezne reke, besede, misli itd.

Takega komentarja je treba. „Zabavlj. nad- pisi“ n. pr. so nerazumljivi ali pa bolj prazni, ako se ne ve, kam merijo, in zakaj kam merijo, tudi nekateri izmed sonetov dobijo še le po stvarni razlogi pravo lice — vse drugače čitamo lepe besede, ako vemo, da so živ otrok živih razmer. Pri sonetnem vencu so n. pr. v kazalu

začetne črke: res debelejšje tiskane; ali vsakdo ne ve, kdo je bila „Primiova Julia“, kaj je z njo itd.; in čeprav nekaj ve, ali ve vse, kar je sploh o njem znano? Bili ne bilo umestno, ko bi se primerna pojasnila, četudi prav kratka po- stavila v opombe? Vse drugače bi stal Prešeren pred nami: kot ud tedanje družbe, kot borilec za svoje ideje. — Namesto vsega tega pa imej občinstvo ilustracije! Res, čudno mora biti naše občinstvo, ako mu slike ugajajo bolj kakor tol- mač, pravi tolmač! — Imele bi še poleg njega dovolj prostora!

In razlog, zakaj se odklanja ona nesrečna „kritična“ (!) izdaja? Ista tožba, kakor smo jo slišali zgoraj: „Za nje je treba priprav, zdaj pa je žalibog (!) vse raztreseno“. Lepa bi bila, ko bi bilo tako delo mogoče kar brez priprav! Če je vse raztreseno, naj se zbere: zato so delavci v vinogradu! Hvaležni bodimo, da imamo kaj zbirati; saj tudi ptica zbira zrna, če boče biti sita; na kup žita ne naleti prepogosto. — Kar ima založnik, je gotovo pustil izdajalcu na raz- polago, drugi zasebniki bi se tudi udali, kar je tiskano — in medio lacet. — Vse bi se gotovo ne zbralo, tega tudi nihče ne zahteva, ali zbralo bi se lahko mnogo; to bi bilo podlaga za na- daljno delo.

Najlepša prilika je zamujena.

(Volitve v okrajni zastop slovenjebistriški.) V ponedeljek, dne 8. januarja t. l., so se vršile volitve za okrajni zastop iz veleposestva. Zmagala je nemškutarska garda z večino dveh glasov. Naši so se premalo brigali in agitacijo odlagali na zadnji dan — ni čuda torej, da so propali in stem zgubili večino v okrajnem zastopu. Sploh pa še bomo govorili o tej volitvi in odkrili vso zaspanost in mlačnost naših narodnjakov, če se bo tudi s tem jemala komu „potrebna čast“!

(Nemška slavnost v Sevnici.) Dne 23. m. m. je priredil sevnški renegat Tomič z nekaterimi somišljeniki otrokom nemške šole božičnico, pri kateri je otrokom v nerazumljivi nemščini kvasil o Sevnici kot nemški „zvezdi“ in nemški „oazi“ ter naglašal, da jih gleda s sevnškega gradu tisočletna nemška kultura. Ker pa tudi otroci vedo, da ni v gradu ničesar v nemški lasti, razun morebitnih — podgan in netopirjev, seveda niso mogli dobiti otroci prave slike, kakšna je in v čem obstoji nemška kultura.

(V Zakotu pri Brezicah) je bila pred 13 meseci občinska volitev, katera pa je bila na prizadevanje nekaterih nezadovoljnejšev še le sedaj od deželne vlade potrjena. Posrečila se jim vendar ni nakana, da bi se bila volitev razveljavila. Dne 6. t. m. si je izvolil potrjeni odbor za župana moža, na katerega stavi cela občina opravičeno zaupanje.

(Ptuj.) Lovci dornavske graščine ustrelili je v soboto ob 3. uri zjutraj 36 let starega Blaža Feguša, posest. v Novi vasi, kateri je v družbi še pet drugih neznanih lovskih tatov šel v graščinsko fazanarijo na lov. Blaž Feguš je bil vdovec in precej premožen posestnik. Zapusti štiri otroke v starosti 3—9 let.

(Ptuj.) Pri občnem zboru narodne čitalnice, ki se je vršil dne 6. prosinca t. l., voljen je sledeči odbor: dr. F. Jurtela, predsednik; dr. T. Horvat, podpredsednik; prof. Zelenik, blagajnik; F. Skuhala, tajnik; dr. Brumen, O. Vaupotič, J. Peteršič, F. Mahorič, F. Natek, F. Toplak, A. Pinterič, pa odbornikom.

(Ptuj.) Pri občnem zboru podružnice Sv. Cirila in Metoda dne 6. prosinca t. l. volil se je sledeči odbor: o. Lenart Vaupotič, predsednik; dr. Tomaž Horvat, blagajnik in Ferdo Skuhala, tajnik.

(Ptuj.) Sodnikom v Ptuj imenovan je tukajšnji dosedanji sodni pristav dr. Glas. Da bi že tudi sodnega pristava Kronasserja kam drugam premestili.

(Iz Ljutomer) se nam piše: Kandidatje za volitev v komisijo za osebno dohodarino, ki se vrši dne 12. in 13. prosinca 1900, so za II. razred: Dr. Anton Mihalič, za III. razred Anton Misja, tajnik posojilnice. — Naj vsi volilci odpošljejo pravočasno volilne liste in legitimacije ali pa z istimi pri rodoljubih v Ljutomeru povprašajo.

Kdor pa se še sklicuje na razlog, da se je „nekaj že pogubilo“, ta stavi obrok za izdajo na — sodni dan!

Summa summarum: nečloveško je, če koga zavrnejo z besedami: „Ker ti ne morem vsega dati, ti ne dam — nič!“

III. Da nismo dobili kritične izdaje v pravem pomenu, tega ne obžalujem prav nič; zato se tudi glede načina, kako je izdajatelj uredil besedilo in pravopis, popolnoma strinjam z njegovim načrtom. Prav všeč mi je, da je ubral srednjo pot: ogniti se „Levstikovih samovoljnih izprememb“ ter se ravnati po tem, da „prvotno besedilo ostane neizpremenjeno, če se tudi pravopis modernizira“. Kaka nedoslednost, ki — i urednik tega ne prikriva — iz tega naravno izvira, ne bo v nikako kvar.

Naglasna znamenja le naj bodo; ne škodu. Jejo nič, večjo korist pa bo imel od njih vender le jezikoslovec.

Z razdelitvijo gradiva smo lahko zadovoljni; za nekritično izdajo je itak manj pomembna.

Da izrečemo splošno sodbo: Knjiga je krasna; zunanji nakit je prav lep, vsebina, kar je je, bo tudi zadovoljila; pogrešamo le stvarnega tolmača. — Ali bodimo hvaležni, da smo res dobili v celoti odlično knjigo, ki tudi dejansveno povečuje našega Prešerna.

(Vremenska postaja na Cvenu) beleži v mesecu decembru: Povprečna toplina 41° C. Največja toplina 31. dec. ob 2. h. p. m. 10° 2' C. Najnižja toplina 24. dec. ob 7. h. d. m. 21° 6' C. Največ padavin 12. dec. 100 mm. Vsota padavin 441 mm. Število dni s padavinami 11. Število dni s snegom 10. Št. dni z meglo 5. Povprečna oblačnost 75.

(Od Sv. Bolfenka pri Središču) se nam pritožuje narodnjak o veliki zaspanosti ondotnih izobraženih krogov, ki dajejo pri vsaki priliki prednost nemščini. V to gnezdo bo treba enkrat pošteno dregniti.

(Posojilnica pri Sv. Lenartu v Slov. gor.) si je kupila lastno hišo od slikarja Pievetza. V tej hiši bo imel svoje prostore tudi okr. zastop in pol. društvo.

(Zveza spodnještajarskih zadrug) ima v četrtek, dne 11. jan. izvanredno občno zborovanje v „Narod. domu“ v Mariboru ob 11. uri predp. Dnevni red: Volitev ednega odbornika.

(Na mariborskem učiteljskem) je razpisana služba glavnega učitelja za vzgojeslovje, slovenski in nemški jezik, oziroma za vzgojeslovje in nemški jezik, za zemljepisje in zgodovino. Prošnje je vlagati do 25. t. m.

(Mrtvo so našli v Gradcu) v njenem stanovanju 70letno Karolino Wagner. Njen mož je istočasno izginil, iz česar se sklepa, da jo je sam umoril.

Vstavljeno delo v štajarskih premogokopih.

Kaj zmore dobra delavska organizacija, to so pokazali te dni rudarji v gornještajarskih premogokopih.

Brez vsakega hrupa vstavili so delo vsi rudarji v Köflachu, Voitsbergu, Lankovitzu in sosednih rudnikih. Ker služi v omenjenih rudnikih na tisoče slovenskih trpinov, potrebno je, da ta dogodek omenimo.

Dne 2 t. m. je postalo na hip v vseh omenjenih rudnikih mrtvo. Pri vstopu v jame so se nastavili le oni delavski odposlanci, ki so imeli nalog delavce pred vstopom na delo odvrniti.

Samo v Voitsbergu je vstavilo delo 2.200 delavcev, vseh štrajkujočih pa je blizu 4000 mož. Posledice so se pokazale takoj. Tovarna za tovarno je morala že v par dneh vstaviti delo zaradi pomanjkanja premoga. Steklarna v Oberndorfu in Voitsbergu, papirnica v Gratweinu, tovarna za vijake pri Sv. Urbanu, steklarna Hanisch in Hildebrandt v Gradcu itd. počivajo.

Vsak dan se vrši v vsakem okolišu več shodov, kjer razni govorniki navdušujejo delavce naj vztrajajo brez ozira na socijalno razmerje. Za čas praznovanja se priporoča delavcem čitanje in izobraževanje, za kar imajo sicer malo časa.

Seveda je tudi vlada postala pozorna ter poslala svojega ministerskega posredovalca, ter — tri bataljone vojaštva in mnogo orožnikov. Vendar pa so delavci že tako pametno organizovani, da ne dajo oboroženi sili nikakega povoda.

Začela so se pogajanja med delodajalci in delavci. Glavna zahteva rudkopov je, da se postavi najmanjša plača na 1 gld. 50 kr. na dan, in sicer naj dobivajo: kopači 1 gld. 40 kr., vajenci 1 gld. 30 kr., mladi delavci, ki pa so najmanj 16 let stari dobivajo naj 1 gld. na dan, ženske pa najmanj 70 kr. Nadalje ima vsak delavec pravico do povišane stanarine in brezplačnega premoga za domačo rabo. Zaradi vstavljenega dela se ne sme odpustiti nobeden delavec iz službe.

Posredovalci med obema slojema so res dognali, da se je večini zahtev ugodilo ter se je včeraj dne 8. t. m. zopet začelo redno delo.

Ta stavka je bila največja, kar jih imajo zaznamovati omenjeni rudniki. Da se je završila v čast in korist ubogih delavcev, to pač kaže, kako je vsestranska delavska organizacija edenkrat za vselej napravila konec brezmejnemu izsesavanju kapitalistov.

Pravcati krti v delavskem stanu so rudarji, ki itak nimajo od sveta mnogo v svojem življenju. Ako pa se jim za njih naporno in nevarno delo niti toliko ne plača, da bi pomirili želodce sebi in družini, potem pa nima trud za nje sploh nobene vrednosti.

Druge slovenske novice.

(Dopolnilna deželnozborna volitev v kranjski deželni zbor) na mesto umrlega posl. Ivana Perdan se vrši v Ljubljani dne 20. t. m.

(Učiteljske premembe na Kranjskem.) Nadučiteljem pri Sv. Križu pri Nov. mestu je imenovan učitelj Jan Malnarič v Loškem potoku; učitelj v Borštu pri Trstu Anton Bezek, je imenovan voditeljem v Banjaloki.

(G. Janko Leban), nadučitelj v Trebelnem nad Mokronogom, je obhajal te dni 30letnico svojega pisateljstva. Začel se je bil vaditi v peresu že s 15 letom. Ta gospod se odlikuje, kakor znano, kot mladinski in vzgojeslovni pisatelj, a tudi kot pesnik.

(Zvonar Albert Samassa v Ljubljani) je z novim letom izročil svojo livarno zvonov in tovarno sinu Maksu Samassa.

(Iz tira je skočil) dne 4. t. m. tovorni vlak v Zalogu pri Ljubljani. Poškodovanih je več voz, vendar oseba ni nobena poškodovana.

(Bukev je ubila) pri sekanju kmeta Antona Rus iz Loga pri Brezovici.

(V davčnih zadevah) in sicer v zadevi osebnega davka, je podal drž. poslanec Viljem Pfeifer, jako primeren predlog v državnem zboru. Kadar se namreč napoveduje ta davek, se stranki naznani le skupna vsota dohodkov, ki se je vzela za podlago obdačenju. Ako pa se stranka zoper to obdačenje pritoži, oziroma prosi, kako se je skupna vsota našla, je še radi nekolekovanja pritožbe kaznovana, kar je res čudno. Poslanec želi torej, da se stranki naznanijo posamezni deli one skupne vsote, da se more o vsem prepričati.

(Mrtvec v vlaku.) Dne 5. t. m. je našel sprevodnik na postaji Postojna v brzovlaku neznanega mladega moža ustreljenega. Ustrelil se je najbrž sam.

(Katoliško politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem) je imelo dne 27. m. m. velik shod v Malošah pri Beljaku. Nemci so se zelo togotili, da si upajo Slovenci tako blizu njihovi „trdnjavi“. Toda, ker je vsa koroška pokrajina ob Zili slovenska, se bodo morali pač navaditi na slovensko probujo.

(V Gorici) je umrl dne 2. t. m. č. g. Bensa Stefan, kanonik stolne cerkve in vodja nadškofijske pisarne. Bil je pobožen mož, ki pa ni nikdar pozabil slovenske narodnosti. R. i. p.!

(Na avstrijsko-italijanski meji) so napravili 4 metre visoko mrežo iz žice, ki je tako urejena, da začne takoj zvoniti, ako bi skušali kje prodreti mejo. Žica pa bo najbrž le zvonila, kadar bi hotel kak Avstrijec čez mejo, pri prodiranju Italijanov na avstrijska tla bo najbrž — molčala.

Politični pregled.

(Zaroka nadvojvoda Frana Salvatorja d' Este.) V Pragi se je baje pred prazniki zaročil avstrijski nadvojvoda prestolonaslednik Fran Salvator d' Este s češko grofico Zofijo Chotek.

(Ministersko posvetovanje.) Dne 5. t. m. se je vršil na Dunaju ministerski svet pod predsedništvom ministerskega predsednika Witteka. Namen posvetovanja je bil dogovor o stalni vladi.

(Ogrska delegacija) je sprejela vojni proračun ter dovolila zvišanje častniških plač, toda le pod pogojem, da se osnuje vojaška šola za topničarstvo in voznitvo na ogrskih tleh. Mažari si ne želijo za popolno vojno organizacijo ničesar bolj, kakor deželnoobrambovske topničarstvo, ker pehoto in konjstvo že itak imajo.

(Na Ogrskem) še vedno veljajo dopisnice samo dva kr. ali štiri vin, le v Avstriji imamo to prednost, da smemo plačevati — pet vinarjev.

(Od kod ta prememba?) Obe saksonski vladi sta odtegnili zapoved na izgon slovenskih naseljencev iz Avstrije. Tudi v ostalih turingijskih državah je izganjanje Slovanov vstavljeno. Iz lastnega nagiba se pač pruska vlada ni spoprijaznila z avstrijskimi Slovani.

(Vojna v Ariki.) Težko si je napraviti resnično sliko iz bojnih poročil kakršna izhajajo iz angleških virov. S čimur se danes hvalijo, že jutri odklanjajo. Poročalo se je, da je vzel angleški general French Colenberg. Kmalu pa je sam poročal, da je bil pri naskoku tepen ter je

zgubil 150 moč in 8 častnikov, z ostalo svojo posadko pa je od vseh strani zaprt, prav kakor tovariša v Ladysmithu in Mafekingu. Buri so se polastili blizu Colesberga železniškega vlaka s 26 vozovi raznih živil. Pri Kimberleyju se je pojavila med angleškim vojaštvom zelo nevarna bolezen škorbut.

Dopisi.

Iz Ljutomerja. (Okrajni zastop. — Sil vestrov večer). V seji dne 30. decembra sklenil je okrajni zastop proračun za bodoče leto. Gospodarstvo je bilo tako ugodno, da se bodoče okrajne doklade znižale na 30%. Dovolil se je iz okrajnih sredstev 1 štipendij za obisk kmet. šole v Grottenhofu, dovolilo 100 gld. za nakup jorkširskih plemenih merjascev ter 50 gld. za podporo obrtno nadaljevalne šole. Ker se čuje toliko nasprotstva zoper vpeljavanje pingavskega plemenja, sklenil je zastop za naprej tudi mario-dolske plemenjake uvesti. Končno se je sklenilo prositi pri trgovskem ministerstvu, da se vendar enkrat že pri naši c. kr. pošti uvedejo dvojezični pečati in napisi.

Dne 31. decembra 1899 pokopavali smo stoletje. Čitalnica in pevsko društvo sta predramivša se iz rahlega spanja skrbela za prireditve prav prijetnega narodnega večera. Videli smo na našem odru lepo igro „Berite Novice“, ki se je predstavljala prav dobro; posebno gospodična Škrlecova je zaslužila krepko pohvalo. Želimo jo večkrat na našem odru videti. Pevci so nam prav dovršeno peli nekaj novih točk; naravnost odlikoval pa se je mešani zbor. Občudovali smo to pot tudi vrli kvartet na lok, med njimi vir tuzoza g. Lustiga. G. dr. Rosina govoril je primeren govor. S kratka bil je to večer, kakršnega smo že nekaj časa zaželeli. Hvala torej vsem, ki so se za ta večer potrudili. Pa zopet na delo!

Razne stvari.

(Cerkven strop se je porušil) v Vilnošu na Tirolskem med službo božjo ter pokopal več šolskih otrok.

(Podražanje) Vsled podražanja volne, lanu in bombaževine, je sklenila zaveza proizvajalcev tkanin in pletenin, da zvišajo s 1. t. m. ceno tkaninam in pleteninam za 25%, od volnenih izdelkov ozir. iz bombaževine za 15%.

(Se edno podražanje.) Lastniki papirnic sklenili so podražiti papir, ker je tudi cena surovinam, iz katerih delajo papir, poskočila.

(Tovarna zgorela.) V Vrbovskem na Hrvaškem je zgorela popolnoma dne 30. m. m. lesorezna tovarna. Mnogo delavcev je vsled tega brez zaslužba.

(Potres na Ruskem) V Valhalkaškem okraju tifiške gubernije je porušil potres 10 vasi. Vlada je poslala vojaštvo na pomoč ponesrečencem.

(Kuga v Ameriki) V Rio de Janeiro, v Santosu in St. Paulu se razširja kuga zelo hitro ter ima skoraj v vseh slučajih smrtno posledico.

Slovenski kolesarji

pozor!

S 1. vinotokom t. l. prevzel sem zastopstvo in prodajo koles (bicyklov) najslavnejših tvrdk, osobito pa razpečavam po jako nizkih cenah kolesa

„Meteor“ in „Elektra“

katera so z najnovejšimi in dosedaj od drugih tovarn še ne dosežnimi iznajdbami dovršena. Obveščam ob enem, da bodem s pričetkom prihodnje sezone imel v zalogi razven koles tudi vsa dela talstih, nadalje kolesne potrebščine kakor svetilke, zvonce, sesačke, lepilo, snalilno orodje i. t. d., ter da bodem preskrboval tudi popravila koles.

Kulantno postrežbo zagajam in se priporočam za mnogobrojna naročila

Josip Širca
v Žalcu, Savinska dolina.

Trgovskega pomočnika

sprejme v svojo trgovino z mešanim blagom

A. Brezovnik

(11) 2-1 v Vojniku pri Celju.

Spretnega pisarja

sprejemem takoj v odvetniško pisarno

Dr. Fran Mayer

(12) 2-1 v Šoštanju.

Na prodaj

je posestvo na Mestnem vrhu št. 12 pri Ptuj.

Isto obstoji iz zidane hiše (2 sobi, 2 kleti, shramba) in iz hlevov za živino in ovine. Posestvo meri 7 oralov in obstoji iz lepega sadovnika, njiv, loga in male gorice, kar se vse skupaj drži. Plačilni pogoji ugodni. Natančneje se poizve pri **Ivan-u Vrabl**, posestnik na Mestnem vrhu št. 14. (13) 2-1

Čemu v Ameriko

ko si doma lahko denarja zasluži,

kdor zna brati in pisati, in mu je resna volja truditi se. Vprašanja v tej zadevi naj se pošiljajo v zaprtih pismih

„Ne v Ameriko!“ poste restante
(4) 3-2 v Ljubljano.

Trgovina knjig, papirja, pisalnega in risalnega orodja
tiskarna * knjigoveznica

Rotovška ulica št. 1
Graška cesta št. 2.

Dragotin Hribar-ja v Celju

Velika izbira v
vsakovrstnih
* kasetah *
albumih za slike,
albumih za poezije
in v instrumentih,
kakor:
gosli, citre, kitare,
tamburice i. t. d.

* Priporoča za bližnjo sezono: *

- svilnati papir v vseh barvah,
- barvani papir na eno ali obe strani,
- zlati in srebrni papir,
- zlati peno,
- podobice za jaslice,
- perje za cvetlice,
- cvetje in žico za cvetlice,
- barvo za mah i. t. d.

Eastna zaloga
krasnih * * * * *
razglednic
s cvetlicami in verzi itd.
* Za preprodajalce popust. *

Vse po najnižjih cenah.

Kuverte priporoča tiskarna D. Hribarja v Celju.

Prva kranjska tovarna testenin Žnideršič & Valenčič

(351) 24-10

v Ilirski Bistrici

priporoča svoje izborne testenine, kot makarone, fideline, vrvice in različne vloge za na juho, vele-spoštovanemu občinstvu. Prvi sijajni uspeh najinih izdelkov je ta, da se ni v našem okraju v treh letih toliko testenin zavžilo, kot najinih v teku enega meseca, kar jih izdelujeta.

Spoštovana gospodinja!

Sizite po tej jedi, katero pri nas s slastjo še oni zavživajo, kateri dosedaj o testninah niti slišati niso hoteli. Najine testenine se dobé v vseh boljših prodajalnicah jestvin; zanesljivo najine pa so le one, ki se prodajajo v zavojih po 1/2 kg z najino firmo.

Trgovcem pošiljamo cenik zastonj in franko.